

Dumitru Iuga, Anamaria Iuga

Școala Mihai Pop și cercetările etnologice Maramureșene contemporane

1. - De la Apșa de Jos la Glod.

Coordonate istorico-geografice. Descendența.

Mihai Gabriel Pop s-a născut în Glod (azi în com. Strâmtura, pe Valea Izei, jud. Maramureș) la 18 noiembrie 1907. Părinții săi Iulia (n. Lazăr) și Ștefan Pop (Papp, în ortografia vremii) erau originari din Apșa de Jos, pe malul drept al Tisei. După tată, era descendent al familiilor voievodale Codrea și Stan de Sarasău, menționate în documentele vremii la începutul secolului al XIV-lea. După mamă, descindea din familia nobilă Lazăr de Purcăreț. Amândouă familiile au și astăzi descendenți în Apșa de Jos, Apșa de Mijloc (în Transcarpatia) și Giulești.

Apșa de Jos - (rut. Dubrova, ucr. Dibrova, ung. Alsoapsa) este așezată la confluența râului Apșa în Tisa, în aval de Șighetul Marmației; descoperiri din epoca bronzului (depozit de 5,5 kg.); în 1387 „Also Vapsa“ dăruită lui Ioan Românul „fily Dragumery“, nepotul de soră al „Magnificorum Virorum Balk et Drag Wayvodae“ (Ioan Mihalyi de Apșa, „Diplome maramureșene din veacul XIV-XV“, Șighet, 1905, dipl. 52). În 1456, la cererea lui Ioan Huzău - „Johannis Hozyu“ -, Costa Pop, Danilă - „Danielis“ -, Blașiu, Jacob și Iuga - „Blasy et Iacobi ac Iwga“ - se face hotărnicia domeniilor Apșa de Mijloc și Apșa de Jos, hotarele începând de la muntele Cremenița - *acolo se cunosc și azi urmele castrului, redicat probabil în timpul Dacilor* (I. Mihalyi, op. cit., dipl. 229). În 1484, Doamna Veronica, văduva lui Lazăr din Apșa, cu fiul sau Mihail, se introduc *fără contrațicere în partea a patra a moșielor Apșa de Mijloc și Apșa de Jos*“ (I. Mihalyi, op. cit., dipl. 325).

Din Apșa de Jos își au originea familiile nobile ai căror urmași trăiesc și astăzi aici: Albu alias Cosma, Borca, Fedea, Filip, Ioanes, Lazăr, Pop alias Șimon, Șimon, Șimon și Șimion, Vida și Vlașin (Vz. Al Filipascu, *Istoria Maramureșului*, editura Cultura Națională, Buc., 1940, p. 93; I. Mihalyi, op. cit., p. 145, 149).

În 1893 Apșa de Jos are 849 case, 3998 loc.; cătune: Valea Plopiilor, Valea Malului, Valea Scradei, Citera, Chechiș, Opeșina, Cireși, Bouț, Valea Peșterii, Botcăuți (Bâtcău), Dealu Ursului, Leurda, Valea și Dealu Igovii, Hodorova; 2 parochii greco-catolice cu două biserici din lemn, una datând din 1561 (probabil construită pe un lăcaș mai vechi, de vreme ce, la

1526, se consemnează preot Dominicus Pop), cealaltă de la 1776.

Familia Pop - (scrisă și Pap sau Papp) este amintită prima dată la 1365: Papp de Szaploneza (Săpânta) *cu diploma de la Ludovicu, din a. 1365* are 5 familii în Apșa de Jos (Ioan Cavaler de Pușcariu, *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, vol. I și II, ed. A II-a, Editura Societății Culturale Pro Maramureș - Dragoș Vodă, Cluj-Napoca, 2003, vol. II, p. 288; vz. și vol. I, p. 15). În 1345 este amintit Stan de Sarasău, fiul lui Gherheș [Gerhardt]. Jody Pal (în *Cercetarea calității de nobil în Comitatul Maramureș*, ed. a II-a, Editura Societății Culturale Pro Maramureș - Dragoș Voda, Cluj-Napoca, 2003, p. 23) face genealogia familiei:

Gherhes (Gherhardt) — Stan din Sarasău (1345)5

Vladimir (1390), Tivadar Petru (1470) Stan, (Saplontai), Nichifor, Cristofor, Tivadar Costea Pop (1482) Petru Pop (1482), Costea și Petru Pop sunt strămoșii familiilor Pop din Săpânta și Apșa de Jos.

În 1428 este amintit *Ioan, fiul lui Balotă Pop* (J. Pal, op. cit., p. 138).

În 1456: *Costea și Daniel Pop, nobili în Apșa* (Idem, p. 66, p. 138).

În 1506 *nobil Ioan Pop, fiul lui Ladislau, Ignat Pop, Teodor Pop, un alt Ioan Pop* au proprietăți în Apșa de Jos (Idem, p. 66, p. 116); tot acum *doamna (nobilă) Salomena Bacos și Ioan Pop, nobil din Apșa de Jos, presbiter, își împart între ei, solemn, bunurile în fața nobililor Ioan Iodi, Grigore Hozau, Ladislau Vida și Alexe Pop, din Apșa de Jos* (Idem, p. 139).

Într-o diplomă de la 1683, acordată lui Pap alias Popilyan de Apșa, sunt descrise *armalele de nobilitate: pe scut ceruleu, un huszar pe cal negru, îmbrăcat cu braci roșii, coturne galbene, manta de lup, cu sabia scoasă - pe un câmp verde* (Pușcariu, II, op. cit., p. 283).

În 1708 se recunoaște calitatea de nobil lui Șimion Pop și altora: „ei, din vremuri străvechi, au fost considerați dintotdeauna nobili“ (J. Pal, op. cit., p. 225).

În Apșa de Jos au fost și preoți Pop: presbiterul Ioan Pop la 1506, Dominicus Pop la 1526, Baziliu Papp între 1825-1847 (Tit Bud, *Date istorice despre protopopiatele, parochiile și mănăstirile române din Maramureș din timpurile vechi până în anul 1911*, Culese și scrise de Tit Bud, Gherla, 1911, p. 18).

Notă: Cercetările noastre nu și-au propus, deșigur, să stabilească descendența directă a Prof. Mihai Pop, oferind doar câteva jaloane în cercetările celui care va îndrăzni să stabilească filiația, luând în considerare sistemul de înrudire, endogamic și exogamic, al famili-

ilor nobile maramureșene, de care era preocupat și Profesorul.

Începând cu 1920, Apșa de Jos și celelalte sate maramureșene din dreapta Tisei, până la Talabârjaba, au făcut parte, pe rând, din Cehoslovacia, între 1939-1944 din Ungaria, din 1944 din URSS, iar, după destrămarea Uniunii Sovietice, din Ucraina.

Preotul Ștefan Pop, tatăl lui Mihai Pop (n. la 12 mai 1882 în Săliștea de Sus, m. 16 iulie 1967), a fost preot în Glod (1906-1910), apoi protopop al tractului Iza cu sediul în Dragomirești între 1911-1913 (vz. *Erogațiunea băsericei din Glod, 1906-1913, cu semnăturile și scrisul tatălui său*, Arhiva Bisericii din Glod); a ridicat, între 1907-1911, biserica de zid din Slătioara (filie a parohiei din Glod), cu hramul Cuvioasa Paraschiva, Tit Bud menționând că *pentru gătarea ei s-a ostenit mult preotul zelos Ștefan Pop* (T. Bud, op. cit., p. 45). După 1913 s-a întors în Apșa de Jos, fiind preot 22 ani, unde *în perioada interbelica... a început să funcționeze o societate de cultură cu caracter românesc - organizată de preotul de la Apșa de Jos, Ștefan Pop - tatăl lui Mihai Pop, regele folclorului românesc, cu doi fii studenți la Universitatea de la București. Societatea a fost numită <Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril> după numele hramului Mănăstirii episcopoești Peri. Societatea organiza vara serbări naționale, înființa filiale prin satele românești, aranja biblioteci cu cărți scrise în limba română. Apșa de Jos era considerată centrul intelectual și cultural al Românilor din Cehoslovacia*“ (Dr. Ion M. Botoș, *Românii din Transcarpatia, Maramureșul istoric*, Ed. Macarie, Târgoviște, 2003, p. 28, apud *Almanahul presei române din Ardeal și Banat*, 1928, p. 117). A mai funcționat ca preot și la Sighet timp de 7 ani, iar sub regimul hortyst se refugiază, revenind ca preot în Turt timp de 3 ani, în 1947 pensionându-se. (Vz. Arhiva Ioan M. Botos, „Descendants of Kazar de Purcarez”, Donația familiei Tona Chirilă (Pop), fiica lui Ștefan Pop).

2.- De la Sighet la București, Praga, Bratislava, Varșovia, Cracovia, Bonn și iar la București. O viață de om pentru o Școală.

Mihai Pop, în 1925, la 18 ani, absolvă Liceul „Dragoș Vodă” din Sighet. Apoi Universitatea de Litere și Filosofie din București (1925-1929), după care urmează studii de specializare la Praga, Bonn, Varșovia, Cracovia (1929-1934).

Își dă doctoratul în filologie la Universitatea din Bratislava (1942).

Prezența sa la Praga și la Bratislava nu ne miră, familia sa fiind în Apșa de Jos, localitate care, între cele două războaie mondiale întâmpla în sec. XX, făcea parte din Cehoslovacia; la fel, nici, mai târziu, conferirea Medaliei pentru Merite în Relațiile Româno-Cehoslovace.

A fost dr. doc. în științe filologice al Universității din București. Cariera universitară o începe ca asistent universitar (1936-1939) la catedra de literatură română a Universității din București condusă de D. Caracostea, apoi cercetător științific (1948-1965), conferențiar

(1957-1962) și profesor (1962-1965), director al Institutului de Etnografie și Folclor din București (1965-1975).

Între 1929-1936 participa la cercetările sociologice ale Institutului Social Român condus de D. Gusti, Președinte al Societății Internaționale de Etnologie și Folclor (1971), membru al mai multor societăți internaționale, primind (1967) premiul internațional „I. G. Herder“, redactor șef al „Revistei de Folclor“ (din 1956), apoi redactor responsabil al aceleiași publicații, devenită „Revista de etnografie și folclor“; a fost invitat, de numeroase ori, la prestigioase universități din Europa, S.U.A. și Japonia.

A trecut în eternitate la 7 octombrie 2000.

Opera omnia n-am putea spune că este restrânsă, mai potrivit ar fi să o numim esențială. Profesorul era, cum spunea adeseori, de structură „orală“, mândrindu-se cu originea sa și cu retorica tăranilor nobili maramureșeni care, la întrunirile importante, se adresau obștei cu sintagma: „Onorați Boieri și Domni de viță veche“. Se confunda cu lumea tradițională și încerca sa-i găsească resorturile intime în contextul transformărilor benefice și/sau mai puțin benefice ale lumii moderne pe care a perceput-o cu acuitate peste 8 decenii. Dacă „rememora adesea, ca un exemplu teza sa de licență, condusă de Ovid Densusianu, care ar fi avut numai câteva pagini“ (Mihai Pop, *Folclor românesc*, Ed. Grai și Suflet - Cultura Națională, Buc., 1998, p. 344), la apariția celor doua volume de *Folclor românesc*, în „Cuvânt lămuritor“ spunea: „Acum, când mă uit la sumarul acestor doua volume, cuprinzând peste 700 de pagini, nici nu-mi vine să cred că eu am scris și am publicat atâta, fiindcă toată viața mea m-am ferit să scriu și să public cu toptanul, zicându-mi că și în puține rânduri poți spune multe, dacă ai ce spune“ (M. Pop, *Folclor românesc*, I, p. VI, s. n.).

Deși i s-a imputat, direct sau indirect ca ar fi publicat prea puțin, Profesorul Mihai Pop a scris, totuși, destul de mult (vz. Fișa biografică, în Mihai Pop, *Folclor românesc*, vol. II, op. cit. p. 344). Timp de peste șapte decenii este prezent cu studii în reviste românești și din străinătate, precum și cu câteva volume, de sinteză sau de teorie și metode de cercetare a folclorului. Cele mai importante - cu excepția volumelor *Obiceiuri tradiționale românești* (1976; ediție revăzută 1999) și *Folclor literar românesc*, în colaborare cu P. Ruxăndoiu (1976; ediția a II-a 1978; ediția a III-a 1991) - au fost publicate în *Folclor românesc*, vol. I - Teorie și metoda, 358 pag., vol. II - Texte și interpretări, 356 pag, Editura Grai și Suflet - Cultura Națională, Buc., 1998, prin grija lui Nicolae Constantinescu și Alexandru Dobre.

Prin întreaga sa activitate, în care *predomina latura de îndrumare și orientare a cercetărilor de folclor* (Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor român*“, II, p. 161), Mihai Pop a modelat o școală de etnologie românească, oferindu-i repere, surse de informație, metode, instituționalizând-o însă a creat și o instituție neoficială încă, dar recunoscută și chiar astăzi *prezența profesorului este activă* (Rodica Zane, *Cartea și autorul*, în M. Pop, *Obiceiuri tradiționale românești*, Ed. Univers, Buc., 1999, p. 220). După „Școala Dimitrie Gusti“ în sociologie, se poate vorbi de „Școala Mihai Pop“ în etnologie, sau „efectul Mihai Pop“ (vz. *Școala Mihai Pop*, ediție îngrijită de Gheorghe Deaconu și Ioan St. Lazăr, Râmnicu Vâlcea,

1997; Silviu Angelescu, *Mihai Pop și cercetarea etnologică românească*, în revista „Datina“, nr.3-4, 1997, p. 17 sq.). „O școală“ prin care *folcloristica românească intră decisiv în circuitul internațional și este recunoscută ca atare* (vz. „Fișa biografică“, în M. Pop, *Folclor românesc*, II, op. cit., p. 345).

De la primul studiu publicat în „Arhiva pentru știința și reforma socială“, X (1932), nr. 1-2 [*Contribuții la studiul limbilor speciale din Cornova: păsărească*], Mihai Pop este prezent frecvent în majoritatea revistelor de specialitate și anuarele universitare din țara, precum și în numeroase publicații din străinătate. Proiectele sale de cercetare, analize ale stării folcloristicii românești, perspectiva circumscriserii cercetărilor românești în sfera internațională fac obiectul a numeroase studii, între care cităm: *Problemele și perspectivele folcloristicii noastre*, 1956 (vz. M. Pop, *Folclor românesc*, I, op. cit., p. 1-32), în care semnalează absența unor lucrări de mai mare cuprindere, necesitatea cercetării ținând seama de ansamblul faptelor de folclor, dar observând și că *diferențele dintre ținuturi tind să se șteargă*“ (p. 18); *Noi orientări în studiile de folclor*, 1958 (Idem, p. 33-54), cu interesanta observație: *Folcloriștii tradiționaliști studiau creația populară ca un fenomen pe cale de dispariție. Aceasta concepție este astăzi definitiv părăsită la noi și tinde să fie părăsită și în țările apusene. Cu toată prețuirea pe care o acordă tradiției folclorice valoroase, folcloriștii nu pot privi global și nu se pot situa pe poziții opuse progresului... de dragul păstrării unor bunuri folclorice depășite și ca atare părăsite de popor* (Idem, p. 49); *Tradiție și înnoire în folclorul român contemporan*“, 1959 (Idem, p. 65-74), în care se aduc în discuție orientările în studiul tradiției, însă preocupările nu sunt pentru *a o păstra cu orice preț neschimbată, ci interesul pentru modul în care ea se înnoiește*“ (Idem, p. 65); *Îndreptar pentru culegerea folclorului*, volum, 1967 (Idem, p. 95-150); *Corpus-ul folclorului românesc*, 1969 (Idem, p. 196-206) - bazându-ne „pe o clasificare funcțională a genurilor și speciilor, care să redea cât mai fidel situația lor în realitatea folclorică vie, corpus-ul ar putea cuprinde... capitole însumând uneori mai multe volume (Idem, p. 203); *Le fait folklorique, acte de communication*, 1970 (Idem, p. 215-219); *Folclorul în contemporaneitate*, 1971 (Idem, p. 237-247) - considerații privind folclorul *ca un bun de continua comunicare între oameni, ca un bun de schimb, putându-se emite ipoteza existenței, la doua extreme, a folclorului tradițional al societății rurale autarhice și a folclorului bun de consum al societății industriale de astăzi* (Idem, p.237); „*Problemes généraux de l'ethnologie européenne*“, 1973 (Idem, p. 266-283); „*Orientările actuale ale antropologiei culturale*“, 1988 (Idem, p. 313-318) - se subliniază „*tendința integratoare*“ care „*astăzi domina în antropologia culturală*“, afirmându-se „*nu numai necesitatea cercetărilor pluridisciplinare, ci și aceea de a avea în vedere, întotdeauna, ansamblul și locul diferitelor domenii în acest ansamblu, de a desprinde nu numai pentru domenii izolate, ci și pentru întreg, sisteme de concepte și valori*“ (Idem, p. 313).

Studiile privind teoria și metodele de cercetare, alături de volumele *Obiceiuri tradiționale românești* (1976, ed. a doua 1998), *Folclor literar românesc* (în colaborare cu Pavel Ruxăndoiu, 1976, ed. a doua 1978, ed. a treia 1991), precum și cele de analiză și interpretare a textelor - Miorița, Meșterul Manole, Cântecele popular epic, despre lirica populară, călușul, măști etc. etc. - (vz. M. Pop, *Folclor românesc*, II, op. cit.), îl situează pe Mihai Pop printre marile personalități ale culturii românești contemporane.

3.- De la București din nou „acasă“ în Maramureș. Cercetări folclorice în Maramureș

„Eu, de felul meu, sunt de acolo“, din România Mică, așa cum zic azi cei din Maramureșul din dreapta Tisei, despărțit de trupul Maramureșului Voievodal prin 1920. Descindea din maramureșenii din Apșa de Jos, care, prin delegația Comitetului Național Român participanță la Alba Iulia în 1 Decembrie 1918, scandau: „Trăiască România Mare de la Nistru până dincolo de Tisa!“.

Pentru a face Liceul „Dragoș Vodă“ din Sighet, între cele două războaie se trecea pur și simplu, pe jos, podul de la Sighet-Camara, chiar fiind în București sau la Praga putea veni oricând acasă, în sat, unde tatăl sau era preot. După al doilea război mondial, cortina de fier a închis toate drumurile, nu se putea trece râul peste care oamenii se strigau unii pe ceilalți sau „ziceau“ din cetera (cum o făcea, până de curând, George Bota din Slatina, Solotvino, care avea casa chiar pe malul Tisei) ca să-și anunțe rudele despre evenimentele ce se petreceau în neam: nunti, botezuri, înmormântări. Deși în acea vreme nu-și putea vedea părinții și rudele din „România Mică“, Profesorul Mihai Pop, venind în Maramureș, se simțea acasă și întotdeauna era interesat de situația maramureșenilor. Cunoștea bine starea cercetărilor folclorice efectuate în acest ținut. În „Cuvânt înainte“ la reeditarea volumelor lui Ion Bârlea, *Literatura populară din Maramureș* (vol. I-II, E.L., Buc., 1968), remarcând faptul că *folclorul Maramureșului n-a intrat de la început în sfera de interes a folcloristicii noastre, însă în momentul în care culegerea cântecelor populare capătă noi înțelesuri, creația populara fiind menită să dezvăluie caracterele proprii psihologiei poporului român, și să fie documente de străveche cultura românească, folclorul Maramureșului atrage atenția celor grupați în cercul <Orientul>, și Mihai Eminescu se pregătește să țină în Maramureș conferința sa despre culegerea poeziei populare*“ (I. Bârlea, op. cit., p. V). Acest fapt se explică prin situația particulară pe care o ocupa Maramureșul în peisajul istoric și etnic al poporului român. *Țara de baștină cu îndelungate tradiții voievodale, țara de unde au pornit spre Moldova descălecătorii, loc al primelor traduceri în limba româna, ținut de margine cu obiceiuri strămoșești nealterate, țara ce păstrează în biologic și cultural esențe ale românității noastre, Maramureșul capătă în configurația culturală a acelei vremi o semnificație aparte, care se soldează, din deceniile următoare până astăzi, cu interesul crescând pentru istoria și cultura lui populara*“ (Mihai Pop, în I. Bârlea, op. cit., p. V, s. n.).

După primele culegeri (Athanasie Marienescu, Ioniță Scipione Bădescu) și începuturile mișcării folcloristice Maramureșene la sfârșitul sec. al XIX-lea (vz. Dumitru Pop, *Folcloristica Maramureșului*, Minerva, Buc., 1970, p. 21-52), vine epoca marilor colecții, publicate la începutul sec. XX și între cele două războaie mondiale: Alexandru Țiplea, *Poezii populare din Maramureș*, Academia Româna, 1906; Tit Bud, *Poezii populare din Maramureș*, Academia Română, 1908; Tiberiu Brediceanu, *170 melodii populare românești din Maramureș*, apărută abia în 1957; Béla Bartok, *Volksmusik der Rumanen von Maramureș*, Munchen, 1923; Ion Bârlea, *Balade, colinde și bocete din Maramureș*, Casa Școalelor, 1924; Tache Papahagi, *Graiul și folclorul Maramureșului*, Academia Română, Buc., 1925.

Mai apar și unele broșuri: Petre Lenghel Izanu, *Obiceiuri de Crăciun și colinde din Maramureș*, Sighet, 1938; Gheorghe Dăncuș, *Literatura populară. Crestături și crâmpiee*“, Cluj, 1945.

După al doilea război mondial își continuă cercetările Petre Lenghel Izanu, Andrei Grobei, Ion Berinde, Andrei Radu, Mihai Marina, Vașile T. Doniga dar, destul de târziu, cam prin deceniul 7-8, vine o noua generație de cercetători.

În acele vremuri, în Maramureș, ca peste tot în țara, cultura și oamenii de cultura - nu numai în domeniul folclorului - erau considerați *dușmani de clasă*.

Se publică și se horea la radio sau pe scena doar folclor nou (vz. Culegerile *Maramureș, țara nouă*, apărută în Transcarpatia, la Ujgorod, prin anii 1958; *Folclor poetic nou*, Buc., 1965, în care sunt prezenți și *culegători*, am spune mai bine, versificatori din Maramureș. Nu dorim să le amintim numele). Se înființa *Cântarea României*, despre care în Maramureș, imediat, s-a spus ca este *Plânsul, Căinarea României: la noi numai morții se cântă, nu se horesc; se zice cântare de petrecan'e, nu bocet, și coconii când zd'eara - plâng - se zice că se cântă*.

Sistemul centralizant a dorit să fie concentrate într-o singură mână, adică *pe un singur picior* al gândirii politice de atunci, toate demersurile care priveau și cultura, inclusiv domeniul etnologic, amestecat cu *mișcarea artistică de amatori* care avea rol, în special, de a influența *masele populare*. O asemenea instituție a fost Casa Creației Populare, cu subordonări în fiecare județ. În Maramureș s-a înființat în 1956. Numele s-a schimbat între timp, devenind Centrul de Îndrumare a Creației populare și mișcării artistice de masă, iar, după ce, în 1974, Mihai Pop a fost înlocuit de la conducerea Institutului de Folclor al Academiei, cele două instituții s-au comasat, pe plan central, devenind Institutul de Cercetări Etnologice și Dialectologice București. Astăzi se numește, foarte lung, și reproducând întreg Regulamentul (tot provizoriu) de funcționare, Centrul pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, cu puțin timp înainte fiind Centrul de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare, încât cei care căutau distribuția de conserve sunau să ne întrebe: „Alo! Centrul de Conserve al Județului?“.

Dintotdeauna însă marginile apără Centrul. Maramureșul, fiind la nordul țării, unde se *agață harta în cui*, și știind că România este *singura țară ale cărei granițe sunt înconjurate numai de români*, a încercat, prin anumite personalități, să își apere identitatea culturală. În acei ani, dar mai ales în perioada ce a urmat înființării Institutului de Folclor din București, folclorul Maramureșului a beneficiat de o seamă de *culegeri și cercetări științifice pe potri-va importanței excepționale ce o prezintă în contextul folcloric național* (D. Pop, *Folcloristica. Maramureșului*, op. cit., p. 125). Se publica, destul de mult, în culegeri colective (Teodor Balș, *Pe-un picior de plai*, Folclor contemporan, 1957; *Folclor din Transilvania*, I, Buc., 1962; *Folclor poetic nou*, Buc., 1965). De asemenea, în *strânsă legătură cu mișcarea artistică de amatori trebuie amintite și înfăptuirile pe plan editorial ale Casei Creației Populare de la Baia Mare* (D. Pop, op. cit., p. 125). Se publică volumele: Gheorghe Popescu-Județ *Jocuri populare din Oaș și Maramureș*, 1963; *Creații și creatori populari*, 1964; Francisc Nistor, *Ornamentații în lemn*, 1967; Tancred Bănățeanu, *Portul popular din regiunea Maramureș*, 1967; *Tradiții Maramureșene*, vol. I, 1967, vol. II, 1979; Francisc Nistor, Mihai Dăncuș, *Măștile și jocurile cu măști*, 1968; *Maramureș*, album, 1968; Tancred

Bănăţeanu, *Arta populară din nord-vestul Transilvaniei*, 1969.

Momentul Mihai Pop

Profesorul Mihai Pop a sprijinit, direct sau indirect, apariţia unor lucrări, precum şi favorizarea unor cercetări în Maramureş. În 1966, fiind numit director al Casei Creaţiei Nicoară Timiş (n. 1929), un mare iubitor de folclor şi având multe culegeri ale tradiţiilor populare, dă o nouă orientare instituţiei, motivând, la sugestia Prof. Mihai Pop, *necesitatea efectuării şi publicării cercetărilor de folclor, acestea fiind în sprijinul formaţiilor artistice de amatori*. Era şi o perioadă sumbră. Prin anii 1967-68, printr-o hotărâre a conducerii judeţene a partidului, miliţia nu dădea voie să se mai colinde de Crăciun în Maramureş. O experienţă personală: fiind profesor în Săliştea de Sus, pe valea Izei, a doua zi de Crăciun 1967, am mers cu autobusul la Rozavlea, erau cam 15 km., la poetul Simion Sustic Coman. Între satele Şieu şi Rozavlea, mai mulţi mascaţi (*draci*) din Viflaim ne-au barat drumul şi, invitându-ne, pe cei câţiva călători, să coborâm, au măcelărit autobusul. În anul 1968, pentru a opri barbaria interzicerii colindelor pe sate, s-a luat legătura cu Maramureşeanul Mihai Pop, director al Institutului de Etnografie şi Folclor.

S-a propus înfiinţarea unui festival de colinde, de datini de... iarna, de Anul Nou. Era în perioada de constrângere *laică*, ateistă, iar Profesorul - cum îi spuneam noi, Domn' Profesor - a propus să se numească *Festivalul datinilor laice de iarnă*, pentru a trece de toate cenzurile. Doar astfel s-a *aprobat* acest festival (chiar târziu, prin 1988, la acest festival a participat şi Adrian Păunescu; el a văzut cum din grupurile *Viflaimului*, activişti de partid scot Îngerii, pe Iosif şi Maria, biseriçuţa şi, întrebând ce se întâmplă, a spus la microfon să-i lase pe toţi la paradă; un mucalit zicea: *la paradă lasă numai dracii; comuniştii-s cu dracu!*). Astfel s-a înfiinţat *Festivalul datinilor şi obiceiurilor laice de iarnă*, prima ediţie având loc în decembrie 1968 la Baia Mare (de fapt un festival de colinde *laice*), iar din 1969 s-a mutat la Sighetul Marmaţiei, aflându-se anul acesta la ediţia a XXXVI-a, desfăşurându-se, în fiecare an, în zilele de 26 şi 27 decembrie. Este una din cele mai impresionante manifestări naţionale (participând, cândva, colindători din peste 30 de judeţe). Din 2003 a fost inclus în rândul Festivalurilor Internaţionale, prin I.O.V. (Organizaţia Internaţională de Folclor, afiliata la UNESCO).

La sugestia Prof. Mihai Pop, cu sprijinul Institutului de Folclor, cu ocazia Festivalului s-a organizat, începând cu decembrie 1970, o Sesiune de comunicări pe teme folclorice care, se motiva atunci, constituie *un bun prilej de fundamentare teoretică, de prezentare şi interpretare a ceea ce ne-am obişnuit cu toţii să numim datini şi obiceiuri străbune*, având o *valoare instructivă şi documentară... atât prin lucrările prezentate... cât şi prin schimbul util de opinii dintre diferiţi lucrători pe tărâmul culturii de masă* şi contribuind *la o mai deplină clarificare şi interpretare a fenomenului folcloric legat de sărbătorile laice de iarna şi alte tradiţii populare* (*Comunicări ştiinţifice pe teme folclorice*, Sighetul Marmaţiei, decembrie 1970-1971, CJCES, CJICPMAM Maramureş, 1973, *Cuvânt înainte*, p. 3). De-a lungul a peste 30 de ani *sesiunile ştiinţifice şi Festivalul de la Sighetul Marmaţiei erau şi un pretext*

pentru marii Intelectuali ai Țării, scriitori, artiști, cercetători, muzeografi să vină aici <să ne comunice ceva> dar și să sărbătorească Crăciunul, care altfel era interzis, să schimbe idei într-un spațiu de sărbătoare și libertate (Mihai Dăncuș, *Cuvânt înainte*, în *Acta Musei Maramorosiensis*, I, Etnografie și Folclor, [Sighetul Marmăției], 2002, p. 15).

La primele sesiuni au participat, alături de maramureșeni, cercetători din țară, în majoritate de la Institutul de Folclor, universitari din Cluj, Baia Mare, iar, mai târziu, li s-au adăugat și cercetători străini, colaboratori ai Institutului de Folclor sau ai Centrului Creației Populare Maramureș și Muzeului Maramureșean din Sighet. De-a lungul timpului s-au prezentat peste 500 de comunicări. Studiile au fost publicate, în parte, în volumul *Comunicări științifice pe teme folclorice*, apărut în 1973 (op. cit., 140 pag.), iar, mai recent, în „Acta Musei Maramorosiensis” (op. cit., 512 pag.).

De la inițierea Sesiunii de comunicări, în 1970, Profesorul Mihai Pop nu a lipsit, până în 1988, aproape de la nici o întrunire, fiind mentorul spiritual al manifestării. În seara primei zile, adică a doua zi de Crăciun, câțiva maramureșeni, împreună cu Mihai Pop și unii invitați, mai ales din străinătate, mergeau la colindat la prieteni din sate, mai ales la familia Aurel Făt. Era o bucurie de mare suflet, ne reîncărcam „bateriile” și puteam merge, optimiști, mai departe.

Au fost prezente personalități cunoscute în lumea științifică națională și internațională: Jean Cuisenier, Claude Karnoouh, Gail Kligman, Kosei Miya, Marie Gabrielle Leblanc, Patrick și Christiane Weisbecker, Pierre Dutron, Joel Marrant, Mihai Dimiu, Constantin Eretescu, Sanda Golopenția, Irina Șafarica Nicolau, Aurora Perju-Liuceanu, Anca Surcel, Romulus Antonescu, Nicolae Dunăre, Ion I. Drăgoescu, Radu Don, Narcisa Știucă, Iuliana Băncescu, Ștefan Cărăpănceanu, Liviu Sofonea, Dumitru Pop, Vasile Savonea, Radu Florescu, Mariana Marian, Ioan Opriș și mulți alții, alături de cercetătorii maramureșeni.

La 8 octombrie 1972 ia ființă Asociația Folcloriștilor din Maramureș, președinte de onoare fiind ales Prof. Mihai Pop, iar ca președinte Nicoară Timiș, director al Centrului Creației Populare Maramureș. A fost elaborat un statut care își propunea un *amplu program de culegere și cercetare a materialului folcloric, elaborarea de studii sub directă îndrumare a Institutului de Etnografie și Folclor din București (Statutul Asociației Folcloriștilor și Etnografilor din Maramureș, Baia Mare, 1972, art. 4, s.n.)*.

Rolul Institutului de Etnografie și Folclor și, în mod special, al Prof. Mihai Pop se va observa, în timp, mai ales în modalitățile de abordare a fenomenului folcloric. Într-o „Informare” din aprilie 1974, se face o analiză a rezultatelor obținute: *cu sprijinul organelor locale de partid și de stat și al Institutului de Etnografie și Folclor din București, în persoana Prof. dr. doc. Mihai Pop, în luna octombrie 1972 a luat ființă Asociația Folcloriștilor și Etnografilor din jud. Maramureș, care își propune drept scop culegerea, cercetarea, păstrarea și valorificarea creației populare locale tradiționale și contemporane, prin mijloacele care îi stau la dispoziție, prin antrenarea în această acțiune nobilă a tuturor forțelor de care dispune județul nostru* (Arhiva CCP, dosar 1973, p. 28). La înființare, Asociația a avut 70 de membri: profesori, învățători, alți iubitori de folclor (ingineri, medici, geologi etc.), meșteri populari, cântăreți, dar și preoți, scriitori, artiști plastici, studenți și elevi.

După nici un an, în aprilie 1973, s-a organizat o consfătuire la care au participat 200 de

persoane (cercetători, instructori ai formațiilor artistice). Programul a cuprins expuneri de informare privind cele mai moderne metode de cercetare etno-sociologice și studiere a fenomenului folcloric în complexitatea lui. Precizările prețioase și instructive referitoare la modalitățile de valorificare a creației populare prin mișcarea artistică de amatori și de integrare a acesteia în cultura contemporană, făcute de specialiștii Institutului de Etnografie și Folclor au fost deosebit de importante pentru noi („Dare de seamă privind cercetarea și valorificarea creației populare din jud. Maramureș“, aprilie 1974, Dosar 1974, p. 29).

Din 1970 se desfășura cercetarea etno-sociologică de pe Valea Cosăului, inițiată de Prof. Mihai Pop și Institutul de Etnografie și Folclor, cu participare Națională și internațională, dar și numeroși cercetători din Maramureș. Prin Comitetul de Cultura și Centrul Creației Populare se asigurau cea mai mare parte din cheltuielile necesare. De asemenea, în vara anului 1973 peste 40 de cercetători locali au efectuat, timp de 10-20 de zile, în grup, cercetări în zonele Chioar, Codru, Lăpuș, Valea Izei, la stâni și în diferite localități din județ (Dosar 1974, Arhiva CCP).

În această perioadă, pentru a păstra unele datini și obiceiuri, au fost inițiate unele festivaluri folclorice: „Hora la Prislop“, „Festivalurile cântecului, dansului și portului popular din Codru (la Asuaju de Sus), Chioar (La „Stejarul“, Somcuța Mare), Lăpuș (la Stoiceni), „Tânjaua de pe Mara“ (la Hoțeni), serbări populare legate de ieșitul oilor la munte („Ruptul sterpelor“ la Bogdan Voda), urmărindu-se revitalizarea horei satului, șezătorilor, târgurilor și expozițiilor de artă populară, reluarea costumului popular local și crearea unor condiții adecvate de integrare a creației populare în viața contemporană („Informare privind valorificarea creației populare prin mișcarea artistică de amatori“, 27 iunie 1975, Dosar 1975, Arhiva CCP). În aceste demersuri, într-o epocă de constrângere ideologică (să nu uităm, avusese loc „celebra“ plenară din iunie 1971, iar „chinga ideologică“ era strânsă tot mai evident!), numele Profesorului Mihai Pop era luat ca un stindard, fiind, pentru organismele politice locale de atunci, un mod de motivare a finanțării unor activități. Începuse epoca orientării tot mai pregnante a cercetărilor înspre valorificarea scenică a folclorului contemporan, în special prin montaje-literar muzicale, brigăzi artistice de agitație (mai ales la oraș - n.n.) și ansambluri folclorice, în informările și dările de seamă periodice citându-se copios din Mihai Pop, fragmentând spusele Profesorului în sensul dorit de autoritățile de partid: *Dacă vrem să acționăm ca folcloriști în contemporaneitate - spunea Profesorul Mihai Pop - suntem chemați să ne ocupăm de problemele contemporane ale folclorului, adică suntem chemați să ne ocupăm tot mai mult de modul în care bunurile folclorice tradiționale trăiesc mai departe în mediile folclorice, de modul în care tradiția noastră folclorică se integrează în cultura contemporană, de modul în care cultura contemporană influențează cultura tradițională* („Informare...“, 1975, lucr. cit.).

Activități și tipărituri

Direcționarea cercetărilor înspre mișcarea artistică de masă a fost, prin diferite subterfugii, și un motiv al continuării cercetărilor folclorice. La „Cântarea României“ se aducea bocetul și descântecul pe scena, alte elemente „laice“, se puneau în scenă spectacole cum ar fi

„Moartea păcurarului“ la Vișeu de Sus, „Masa dorului“ și „Miorița“ la Săliștea de Sus, „Cerbul minunat“, „Meșterul Manole“, „Zburătorul“ la Gârdani, „Pintea Viteazu“ la Bârsana, „Ursitoarele“ la Vadu Izei, „Pețitorul“ la Călinesti, „Vergelul“ la Coruia, „În șezătoare“ la Costeni și Sarasău, „Tiralexa (kir eleison)“ la Săliștea de Sus, Budești, Berbești etc. etc. Se „exploata“ libertatea, adică modurile de exprimare ale întregii game de performare a folclorului și tradițiilor. Elementele mistice erau considerate „ateism“, iar Maramureșul avea zeci de spectacole - „regalul Maramureșului“ - care luau premiul I pe țară în vremea „Cântării României“. Se mergea, altfel spus, într-o zonă interzisă, cu mari influențe naționale, dar mai ales în Maramureș. Erau regizori amatori sau profesioniști, venea în Maramureș Ion D. Sârbu, Mihai Dimiu. Era, printr-o închidere ideologică în fapt o deschidere, pe care Mihai Pop o prefigura în 1973 (Vz. Mihai Pop, *De la obiceiuri străvechi la ceremoniale și la spectacole contemporane*, în *Comunicări științifice pe teme folclorice*, op. cit., p. 3-13).

Pe acele vremuri se făceau, anual, întâlniri cu fiii Maramureșului, la care veneau nume sonore ale literaturii și culturii românești: Mihai Pop, Alexandru Ivasiuc, Nicolae Breban, Augustin Buzura, Laurențiu Ulici, Ion Iuga, George Boitor, A. I. Brumaru etc.; era și o mișcare puternică a artiștilor plastici: Vida Gheza, Costan Dipșe, Traian Biltiu Dăncus, Mihai Oloș, Ilie Cămărășan, Mircea Hrișca, Nicolae Apostol, Josif Balla, Traian Hrișca etc.; existau 25 de cenacluri literare, majoritatea poezilor fiind și cercetători de folclor: Ion Filip, Vasile Latiș, Augustin Botiș, Alexandru Codreanu, Ion Codreanu, Leontin Drăgan, Ion Bogdan, Ion Burnar, Echim Vancea, Nicolae Iuga, Mihai Cupcea, Emil Florescu, Petru Dunca, Ștefan Cămărășu, Vasile Bologa etc. etc. Se înființase Asociația Tinerilor Artiști „Măiastra“; se tipăreau culegerile literare „Pagini Maramureșene“ (ajunse, în 1982, la vol. 14), în 1976 se editează foaia „Măiastra“ dedicată Centenarului Brâncuși, 4 pag., în care se publică folclor despre pasărea măiastra/mnistrasie în românește și engleză. Se organizează întâlniri literare, festivaluri-concurs de literatură : Festivalul național de poezie de la Sighet, devenit astăzi internațional, Festivalul național de literatură și folclor „Vasile Lucaciu“ de la Cicârlău, Festivalul de literatură „Andrei Mureșanu“ la Vișeu de Sus, Festivalul de literatură pentru tineri „Măiastra“ la Baia Mare, Lecțiile de poezie de la Săliștea de Sus (unde au „predat“ Ioan Alexandru, Nichita Stănescu, Gheorghe Pituț, Ion Gheorghe, Marin Sorescu, Ion Iuga), Colocvii de critică contemporană la Borșa (conduse de Laurențiu Ulici), Întrunirile trimestriale „Măiastra“ de la Baia Mare la care veneau toți scriitorii din Maramureș, având invitate personalități din țară. Se organizează, la Ieud și Budești „Colocvii de civilizație românească“, cu participarea a numeroși scriitori și cercetători din Cluj, București, Iași, Chișinău (Achim Mihu, George Mihăila, Ioan Șerb, Vasile Vetișanu, Gheorghe Bulgăr, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Gheorghe Pituț, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Liviu Damian, Angela Marinescu, Laurențiu Ulici, Ion Iuga, Nicolae Breban, Augustin Buzura, Mircea Zăciu, Ion Mureșan, Adrian Popescu, Ana Blandiana etc. etc.).

Începuseră însă și restricțiile pentru tipărituri. Se puteau publica, de prin 1976, doar „Lucrările cenaclului“, șapirografiate, cu mențiunea „uz intern“. Se făceau liste cu numele invitaților din țară la diverse manifestări, chiar și la sesiunile de folclor de la Sighet, Ieud sau Budești, acestea trebuind să fie aprobate de organele județene. Totuși, în deceniile următoare apar câteva lucrări de referință despre Maramureș, la unele edituri din țară, sau prin Centrul

Creației Populare Maramureș.

În țară, dar și la edituri din Baia Mare apar, până în 1990, puține lucrări (dăm, în special, autorii originari din Maramureș):

Dumitru Pop, „Folcloristica Maramureșului“, Ed. Minerva, Buc., 1970, 397 pag.;

Vasile T. Doniga, „Folclor din Maramureș“, Postfața de Mihai Pop, Ed. Minerva, Buc., 1980, 666 pag.;

Francisc Nistor, „Iarna Maramureșeană“, Album, Ed. Sport-Turism, Buc., 1981;

Mihai Pop, Georgeta Stoica, „Zona etnografică Lăpuș“, Ed. Sport-Turism, Buc., 1984,

Petre Lenghel-Izanu, „Poezii și povești populare din Maramureș“, Prefața de Mihai Pop, Ed. Minerva, Buc., 1985, 710 pag.;

Sabin Sainelic, Maria Sainelic, „Zona etnografică Chioar“, Ed. Sport-Turism, Buc., 1986, 125 pag.;

Mihai Dăncuș, „Zona etnografică Maramureș“, Ed. Sport-Turism, Buc., 1986, 221 pag..

După 1990, tipăriturile se înmulțesc vertiginos. Apar:

Valerica Stețco, „Poezii populare din Țara Maramureșului“, Ed. Minerva, Buc., 1990, 358 pag.;

Pamfil Biltiu, „Poezii și povești populare din Țara Lăpușului“, Ed. Minerva, Buc., 1990;

Ion Chiș Ster, „Corindatul în Maramureș“, Baia Mare, 1990, 31 pag., (litografiat);

Valentin Băințan, „Colinde de Crăciun“, Tipomar, Baia Mare, 1993, 24 pag.;

Vasile Latiș, „Păstoritul în Munții Maramureșului (Spațiu și timp)“, Ed. Marco & Condor, Baia Mare, 1993, 305 pag.;

Pamfil Biltiu, „Făt Frumos cel înțelept“, Ed. Gutinul, Baia Mare, 1994, 448 pag.;

Mihai Dăncuș, „Sighetul Marmației: Muzeul etnografic al Maramureșului“, Ed. Museion, [Buc., 1995], 104 pag.

Pamfil Biltiu, Gheorghe Pop, „Sculați, sculați, boieri mari“, Colinde din județul Maramureș, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996, 438 pag.;

Valentin Bilt, „Poezii, tradiții și obiceiuri populare din Maramureș“, Ed. Grai și Suflet - Cultura Națională, Buc., 1996, 275 pag.;

Valeria Bilt, „Literatura și obiceiurile vieții de familie din Maramureș“, Ed. Grai și Suflet - Cultura Națională, Buc., 1996, 134 pag.;

Gheorghe Pop, „Terminologie minieră din bazinele Maramureșene“, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1996, 130 pag.;

Gheorghe Pop, „Săpânta cea dreaptă ca bradul“, Monografie, [Baia Mare, 1997], 301 pag.;

Lucian Perta, „Folclor eminent nou din Țara Maramureșului“, Parodii, Ed. Jurnalul de Sighet, Sighet, 1997, 82 pag.;

Vasile Viorel Pașca, „Lăpușul românesc“, Monografie, Ed. Mica Doris, [Tg. Mureș], 1997, 132 pag.;

Georgeta Corniță, „Paradigme ale expresivității în lirica populară nerituală din Maramureș“, Ed. Umbria, Baia Mare, 1997, 184 pag.;

Elisabeta Faiuc, „Dragomirești - străveche vatră Maramureșeană“, Ed. Dragoș Voda, Cluj-Napoca, 1998, 415 pag.;

Vasile Olteanu, „Din comoara folclorului românesc“, Ed. Proema, Baia Mare, 1998, 332 pag.;

Constantin Corniță, „Obiceiuri în legătură cu nașterea, căsătoria și moartea în Ungureni - zona Lăpuș: Elemente de sociologia folclorului“, Ed. Umbria, Baia Mare, 1998, 56 pag.;

Constantin Corniță, „Cultura populară Maramureșeană în preocupările folcloriștilor și etnografilor“, Ed. Umbria, Baia Mare, 1998;

Simion Vaida, Sarolta Vaida, „Izvor, izvoraș“, Colinde, Ed. Ariadna, 1999, 48 pag.;

Pamfil Bîlțiu, Maria Bîlțiu, „Izvorul fermecat“, Legende, basme mitologice, Ed. Gutinul, Baia Mare, 1999, 472 pag.

Aurel I. Brumar, „Despre ființa românească“, Ed. Viitorul românesc, Buc., 2001, 216 pag.;

Pamfil Bîlțiu, „Studii de etnologie românească“, Ed. Saeculum I. O., Buc., vol. I, 2003, 368 pag., vol. II, 2004, 296 pag.

Prin Centrul Creației Populare (în afară de pliantele în care sunt incluse și culegeri de folclor: „[Cenaclul] Andrei Mureșanu - Măiastra - Maramureș, 1980, „Luceafărul - Măiastra - Maramureș“, 1980, „Astra - Măiastra - Maramureș“, 1982, „Maramureș țară nouă“, Zece cântece, 1977, „Mândru-și cânta-un cerb în codru“, Zece colinde, 1977), se editează:

„Maramureș“, Album foto și vederi, 1968; reeditare în 1972;

„Ceas pe ceas se alungă“, [Antologie], 1970;

„Datini și obiceiuri“, Culegere de librete pentru spectacolele folclorice, vol. I, 1968, vol. II, 1970, vol. III, 1972;

Ilie Godja, „Între ai mei“, Din creațiile și culegerile rapsodului popular Ilie Godja din Valea Stejarului, 1973, 141 pag.;

Gheorghe Baci, Gavril Ghiur, „Jocuri populare din Țara Lăpușului și Țara Chioarului“, vol. I-II, 1973;

Dumitru Pop, „Folclor din zona Codrului“, 1978, 415 pag.;

Petre Lenghel-Izanu, „Doina mândră pân Barsana“, 1979, 263 pag.;

Ion Bogdan, Mihai Olos, Nicoară Timiș, „Calendarul Maramureșului“, alcătuit în 1975 și aprobat să apară după un „cincinal“, în 1980, 144 pag.;

„Antologie de folclor din județul Maramureș“, vol. I, Poezia, Prefața de Mihai Pop, 1980, 550 pag.;

Gheorghe Pop, „Folclor muzical din zona Maramureș“, 1982, 420 pag.

Ion Chiș Ster, Gheorghe Pop, „Graiul, etnografia și folclorul zonei Chioar“, 1983, 462 pag. (Premiul Academiei Române);

Ortansa Dogaru, „Ornamentele și croiul costumului popular din Maramureș“, 1984, 304 pag.;

„România, Maramureș“, 4 pliante foto, Tipărit la Arta Grafică, 1988, 12 pag. fiecare;
Alexandru Viman, „Cu cât cânt, atâta sunt“, Rapsozi ai cântecului popular, 1989;

După 1990, nu mai funcționează cenzura politică, ci o cenzură mai dură, cea a sărăciei. În 15 ani apar foarte puține tipărituri:

Alexa Gavril Bâle, „Leacuri pentru vite“, în colecția „Corpus Traditionum Maramorosiensis“, 1993, 60 pag.;

Iuliu Pop, „Pecetare Maramureșene“, Album, în colecția „Corpus Traditionum Maramorosiensis“, 1995, 60 pag.

„Maramureș“, 10 vederi „Tradiții și obiceiuri din Maramureș“, 1994.

„54 colinde“, casete audio, 1998.

În anul 2001, prin Centrul Creației Populare, se inițiază, după modelul „Calendarului Maramureșului“ apărut în 1980, revista „Memoria etnologica“, din care până acum, 2004, au apărut 10 numere, însumând 1172 pagini, cuprinzând studii, descrieri de tradiții și obiceiuri, peste 3500 de texte poetice. Revista „nu se vrea a fi decât un fragmentarium din ceea ce mai există în memoria imediată a Maramureșului. Este o încercare de a relua o tradiție și, în același timp, de a elabora un corpus al tradițiilor, al memoriei culturale“ („Memoria etnologica“, nr. 1, decembrie 2001, Întâmpinare, p. 1, ș.a.).

Prin această revista, precum și prin alte publicații, se continua imboldul pe care Prof. Mihai Pop l-a dat, prin anii 1970, cercetărilor din Maramureș, atât personal, cât și prin continuatorii „Școlii Mihai Pop“.

Deși Profesorul a trecut în eternitate, totuși timpul său, parafrazându-l, are o „durată nelimitată“ și „atâta vreme cât îl cuprinde memoria generațiilor este real, iar dincolo de aceasta trece în legendă“ (vz. „Acta Musei Maramorosiensis“, op. cit., p. 13). Așa cum o legendă mereu vie va rămâne Domn' Profesor Mihai Pop nu numai pentru cei care l-au cunoscut și continuă Școala, ci și pentru toți cei care se apleacă cu dragoste și pricepere asupra tezaurului culturii populare.

Rezumat

Genealogia profesorului Mihai Pop dovedește vechimea familiei lui în ținutul Maramureșului. O incursiune în activitatea sa științifică, focalizată asupra cercetărilor etnologice ale regiunii natale, precum și bibliografia receptării critice a operei lui Mihai Pop întregesc imaginea unui om de știință în aceeași măsură devotat locului care l-a format și înțeles de cei din jur ca un reprezentant de frunte al Maramureșului.

Deși Profesorul a trecut în eternitate, totuși timpul sau, parafrazându-l, are o „durată nelimitată“ și „atâta vreme cât îl cuprinde memoria generațiilor este real, iar dincolo de aceasta trece în legendă“. Așa cum o legendă mereu vie va rămâne Domn' Profesor Mihai Pop nu numai pentru cei care l-au cunoscut și continuă Școala, ci și pentru toți cei care se apleacă cu dragoste și pricepere asupra tezaurului culturii populare.

Abstract

The genealogy of professor Mihai Pop is proof of the deep roots of his family in Maramureș county. An exploration of his scientific activity, focused upon his ethnological research of his native region, as well as the bibliography of the critical response to his work complete the image of a scholar devoted to his place of formation and perceived by those around him as a leading representative of Maramureș.

Although the Professor passed away, his time, as he would say, “lasts indefinitely” and “as long as he remains in the memory of the following generations, his time is real and the rest is legend”. It is true that our professor Mihai Pop will always stay for us as a living legend and this will happen not only for his disciples but also for all those who love and care for the treasure of folk culture.